

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՄԱՍՆ Ա.

ԳԼՈՒԽ ԱՌԱՋԻՆ

Հայաստանի վիճակը Խաղբակյանց ծագման ժամանակ. — Բազրատունչաց անկումից հետո հայ իշխանական տոհմերի աննշան մնացորդներ միացն Հայաստանում: Սելջուկյան պետություն քաջաման և բաժանման շրջանը Բարքիարուքի, Մուհամմեդի և Սինջարի ժամանակ. մահմեդական իշխանություններ Հայաստանում. Մանուչյանք, Ատրպատականի աթաբեկները և Սլաթի շահիարմենները 1—2:

Վրաստանի փորձերը հետ մղելու Սելջուկներին. Դավիթ Ա-ի, Դեմետրեյի և Գեորգի Գ-ի հաջողությունները. Անին և շրջակա գավառները վիրական գերիշխանության տակ 2—3: Չաքարյանների գերը վիրական թագավորության գորանալու և Հայաստանի քաղաքական վերածնության մեջ 3—4: Որբելյանների ապստամբությունը Գեորգի Գ-ի դեմ և նրանց պարտությունը հայ իշխանների ունությունը 5—6: Չաքարյաններն ստանում են Որբելյանների կալվածներն ու պաշտոնները 6—8. Չաքարե և Իվանե չեղբայրների նվաճումները և Հայաստանի Ֆեոդալական կազմակերպությունը քաղաքական և զինվորական տեսակետներով, վրաց անվանական գերիշխանության տակ 13—22: Նոր իշխանությունների, վորոնց թվում, և Սղաբակյանների ծագումը, Չաքարյանների գերիշխանության տակ 13—21:

Մտավոր և գեղարվեստական վերածնությունը ԺԳ. դարում 22—26:

Բ.

Պոռեյանց ծագումն ու բնագավառը. — Սղաբակյանք ծագմամբ Սաչենեցիք. Վանենու ալեստարանի հիշատակարանը այդ մասին 27—28. Սղաբակյան են և Դլենյանները 28—29. Հավապուուկը Սղաբակյանց բնագավառի կեղրոն 19.

Սաչքարերի արձանագրություններ հոգևորական և աշխարհիկ Սղաբակյանների մասին 29—33. Ամփոփում Սղաբակյանց բնագավառի տեղագրության 33:

Գ.

Սղաբակյանց նոր իշխանությունը. — Վասակ Սաչենեցին վորպես աջակից Չաքարյաններին Հայաստանի նվաճման գործում ստանում և Շահապունչաց և Վաչոց ձորի գավառներում կալվածներ և կողմնակալության իշխանություն ժառանգական իրավունքով 36—36. Վաչոց ձորի կալվածներն ու կեղրոնները՝ Սրկղունիք Բոլորաբերդով և Գլաձորի, Սպիտակավոր Ասավածանի և Թանատի վանքերով 36—45. Մարտիրոս գյուղը, Ջուլ և Բիշնեյի գետակների հովիտները 45—49. Շահապունիք և Ճահուկ գավառներ Ածոպի և Կուքի վանքերով 50—62. Աղատ գետի Միլի չաչ վտակի հովիտը Գրիգոր Սղաբակյանի՝ Վասակի զինակցի և չեղբոր ժառանգություն Աղջոց Ս. Ստեփանոս վանքով 62—67: Ամփոփումն նոր իշխանության ստանմանների 68:

Դ.

Վասակ Սղաբակյան յեվ յուր յեղբայրները. — Վասակի և նորա կատարած նվաճումները Վաչոց ձորում ըստ արձանագրությունների և մասենագրական աղբյուրների 68—70. Նոր իշխանությունը չենթակա Իվանեյի տան գերիշխանության և զինվորական տեսակետով վորպես նրանց սպարապետներ 68—75. Վասակ Սղաբակյանի շինած յեկեղեցին Վեցիկ ճարտարապետի ձեռքով Կեչառուլքում և նվիրատվություններ 75—78. Վասակի և Մամալի վորդիքը 78—79. զինակից չեղբայրները՝ Ջաջուռ և Գրիգոր Սղաբակյան 79: Ջաջուռի «բնական» հայրենիքը Սաչենում, վորդիքը և Վանենի դուստրը. նորա նշա-